

MEB - AGS - ÖABT
DİN KÜLTÜRÜ VE AHLÂK BİLGİSİ
ÖĞRETMENLİĞİ
ÇÖZÜM - 4

Bu denemenin her hakkı saklıdır. Hangi amaçla olursa olsun, denemenin tamamının veya bir kısmının Yayınevimizin yazılı izni olmadan kopya edilmesi, fotoğrafının çekilmesi, herhangi bir yolla çoğaltılması, yayımlanması ya da kullanılması yasaktır. Bu yasağa uymayanlar gerekli cezai sorumluluğu ve denemenin hazırlanmasındaki mali külfeti peşinen kabullenmiş sayılır.

Bu testte 50 sorunun çözümü vardır.

1. LAHN-I HAFİ: Küçük ve gizli hatalardır. Ancak işin ehli birileri fark edebilir. İki şekilde ortaya çıkar; 1. İhfaı, idgamı, iklabı, izharı yerine getirmemek, vacip medleri eksik çekmek yahut medd-i tabii'yi fazla uzatmak gibi. Bu hataları yaparak okumak tahrimen mekruh olarak kabul edilir. 2. Nun ve mim'deki gunne sıfatında hata etmek, lam harfinin ince okunması gereken yerde kalın okumak, ra'yı kalın okunması gereken yerde ince okumak gibi. Bu türden lahn-ı hafî tenzihen mekruh olup, okuyuşu bu tür hatalardan korumak müstehaptır.

Cevap: E

2. Hems: Fısıldamak demektir. Harfin telaffuzunda mahrece yapılan baskının zayıf olması yani mahrecin tam kapanmaması sebebiyle nefesin akması demektir. Hems ile Cehr zıt anlamlıdır. Harfleri: **فَحْتُهُ شَحْنٌ سَكَّتْ**

Cevap: A

3. Teshil: Kolaylaştırmak demektir. Birbirini takip eden iki hemzenin altına yazılır. Bu iki hemzeden birincisi yerinden, ikincisi ise, he sesi karıştırılmadan, hemze tam yerine verilmeden, hemze ile elif arasında yumuşak olarak (hafifce hemzeden medde kayar gibi) okunur.

Cevap: B

4. I ve II'de "ra" harfi ince okunmaktadır. III ve IV'te ise "ra" harfi kalın okunmaktadır.

Cevap: B

5. E seçeneği yanlıştır. Tefsirle beraber fıkıh konuları da tedvin edilmeye başlanmıştır maddesi tebeî tabiun dönemine aittir.

Cevap: E

6. "el-Burhan fî ulumi'l Kur'an" eserinin müellifi Zerküşî'dir. Müellif mukaddime kısmında, kendisinden önceki alimlerin Kur'an ilimlerinin bütün konularını bir araya toplayıcı mahiyette kapsamlı eserler kaleme almadıklarından söz ederek, kendisinin ihtiyaca cevap vermek üzere bu kitabı yani "el-Burhan fî ulumi'l Kur'an"ı yazdığını ifade etmektedir. "Nev" adını verdiği bu eseri 47 bölüm olarak ele alıp, önemli gördüğü her bir Kur'an ilmini müstakil bir bölümde ve oldukça ayrıntılı bir şekilde incelemeye çalışmıştır. Muhtevastaki zenginlik, üslubundaki letafet, kaynakların çokluğu ve konuların işleniş tarzı bakımından, Kur'an ilimleri ve tefsir usulü sahasında kaleme alınan eserler içerisinde ilk sırayı almaktadır.

CEVAP: B

7. Mücmel: Kendisinden ne kastedildiği kapalı olup anlaşılması için ilave bir beyana ihtiyaç duyan lafız demektir. Bu nasların bir kısmı Allah Teâlâ, bir kısmı Efendimiz tarafından açıklanmıştır. Bu açıklama şekli mücmelin tebyini şeklinde tarif edilmiştir.

Cevap: A

8. Kur'an'ın tedricen yani çeşitli zaman aralıklarıyla indirilmesinin hikmetleri;

1. Kur'an metninin ezberlenmesini kolaylaştırmak
2. Kur'an'ın manasını kavramak
3. Muhatapların sorularına cevap vermek
4. Hükümlerinin kolayca hayata geçirilmesini sağlamak
5. Hz. Peygamber'in kalbini pekiştirmek.

Cevap: B

9. Nezair (eş anlamlı): Kur'an'daki farklı kelimelerin aynı anlamı ifade etmesidir. (Lafzı Mütevatie) (Elfa-zu'l Mütevatie) Misal: Cehennem 'hutame, hamim, sakar, nar' kelimeleri ile eş anlamlı kelimelerdir.

Cennet: Adn, Darul Selam, Darul İkâme vb.

Cevap: B

10. MUNKATİ' HADİS: Senedinde bir veya daha fazla ravinin peş peşe olmadan düştüğü ya da ravisi müphem (bir adam) şeklinde belirsiz olarak zikredilen hadislerdir. Tebe-i Tabbinin Tabiini atlayarak direk sahabeden rivayet etmesidir.

Cevap: D

11. Peygamber Efendimizin ashabında gördüğü ve herhangi bir kınama ya da yasaklama yoluna gitmediği olaylar onun tarafında onaylanmış olarak kabul edilmektedir. Buna peygamberin takriri sünneti denilir. Yukarıda verilen olayda da peygamberin takriri sünnetinden biri zikredilmiştir.

Cevap: C

12. MUSANNEFLER: Peygamberimiz, sahabe ve tabiinden gelen ahkâmla ilgili bütün rivayetleri fıkıh konularına göre sınıflandıran eserlerdir. Abdürrezak b. Hemmam'ın *Musannef*'idir. İmam Malik'in *el-Muvattası* genelde ilk musannef eserlerden kabul edilir.

Cevap: A

13. Mevkuf: Sahabenin sözü ve fiili anlamında hadis terimidir. Hz. Ömer de sahabeden olduğu için burada cevap mevkuf olacaktır.

Cevap: B

14. Müstedrek: Hadis literatüründe "bir şeyin devamını yapmak, ona zeyil yazmak, tetimme meydana getirmek" anlamında erken dönemden itibaren kullanılmıştır. Zaman içinde "rivayetlerdeki yanlışlık veya eksiklikleri düzeltmek, bir müellifin şartlarına uyduğu hâlde kitabına almadığı hadisleri toplamak suretiyle onun eksiklerini tamamlamak" şeklinde daha geniş bir mana kazanmıştır. Bu türün en meşhur örneğini veren isim ise Hakim en-Nisaburi'dir.

Cevap: B

15. Mirasçılığa engel olan durumlar şunlardır:

1. Murisini öldürme
2. Köle olma
3. Din ayrılığı (İhtilaf-ı din)
4. Yurt ayrılığı
5. Ölüm tarihinin bilinmemesi
6. Varisin bilinmemesi

Cevap: E

16. Yukarıda verilen ayet ve hadis birlikte değerlendirildiğinde, ayette geçen vasiyet kavramı mutlak mada kullanılarak bir has lafızdır. Ancak hadisi şerifte bu mutlak ifade üçte bir ile kayıtlanmıştır. Bu durum da mutlakın takyidi olarak ifade edilmektedir.

Cevap: E

17. Bu dönemdeki çocuğa mümeyyiz sağır de denilir. Eksik eda ehliyetine sahiptir. İbadetlerle sorumlu tutulamazlar. Cezai ehliyetleri yoktur. Ancak mali yükümlülük getiren bazı tasarruflarından sorumlu tutulurlar. Mümeyyiz küçüğün tasarrufları tamamen yararına, tamamen zararına ve hem yararına hem de zararına ihtimali bulunanlar şeklinde kategorize edilerek incelenmektedir. Tamamen yararına olanlar geçerli, kâr-zarar ihtimali olanlar velisinin iznine bağlı, zararına olanlar ise her şekilde geçersizdir.

Cevap: E

18. Sarf akdinin başlıca şartları şunlardır:

1. Bedeller para veya para hükmünde olmalıdır.
2. Değişimi yapılan bedeller aynı cinsten ise, miktarları eşit olmalıdır.
3. Taraflar birbirinden ayrılmadan karşılıklı bedeller kabzedilmelidir.
4. Aynı cins paralarda ayar farklılığı dikkate alınmamalıdır.

Henüz basılmamış kalıp hâlindeki altın ve gümüş bu kurallara tabidir. Her ne kadar formları para olmasa da altın ve gümüş yaratılıştan para hükümlerine tabidir.

Cevap: C

19. Muhayyerliğin sabit olması için şu şartların bulunması gerekir.

- a) Akid konusu malın emsalinde normal sayılmanın ve değerinde eksiklik oluşturan bir ayıbın ortaya çıkması
- b) Ayıbın kadîm olması yani akdin yapılmasından veya malın teslim alınmasından önce var olması
- c) Müşterinin akid ânında veya kabz esnasında bundan haberdar olmaması
- d) Fesih öncesinde ayıbın ortadan kalkmamış olması
- e) Satıcı tarafından ayıptan berî olma şartının koşulmamış olması

Muhayyerlik için üç gün muhayyerlik şartının koşulmuş olması ayıp muhayyerliğinin değil şart muhayyerliğinin şartlarından birisidir.

Cevap: B

20. I. Butlan: Bir kimsenin mahremi olan bir kadınla evlenmesi
II. Fesat: Bir kimsenin şahitsiz olarak evlenmesi
III. Sıhhat: Nikâh esnasında mehir belirlemeden nikâhın kıyılması

Cevap: D

21. Visal Orucu: İftar etmeksizin peş peşe birkaç gün tutulan oruçtur. Parçada bahsedilen ve sadece peygamberimizin şahsına caiz olan oruç çeşidi de yine visal orucudur.

CEVAP: D

22. Haberî sıfatlar konusunda Halef uleması, te'vil metodunu benimsemiş ve bu sıfatları Arap lugatine uygun ve aklî delillere ters düşmeyecek şekilde te'vil etmiştir. Selef'in aksine, Halef'in te'vil metodunu benimsemiş olması sebepsiz değildir. Bunun en önemli sebebi; Selef'in, teşbih endişesiyle, te'vilden kaçışının istismar edilmiş olmasıdır. Selef'in te'vilden kaçışını ve müteşabihâtı zahirleri üzere bırakışını yanlış anlayan ya da istismar etmek isteyen bazı gruplar ifrata düşerek teşbihe gitmişler, te'vilden kaçınalım derken tecsime düşmüş olmalarıdır.

Cevap: A

23. Hızlan: Allah'ın, buyruklarına boyun eğmeyen insanlardan yardımını kesmesi anlamında bir terimdir.

Cevap: C

24. Mutezile'ye göre şefaet yoktur. Çünkü Mutezile'nin temel prensiplerinden biri de vad ve vaidir. Yani Allahu Teala inanan ve iyi işler yapanlara vadettiği mükafatı verecek diğerlerine de vadettiği cezayı verecektir.

Cevap: E

25. Ebu'l-Huzeyl'e göre, cennet ve cehennem ehlinin hareketleri nihayete erer ve onlar daimî sürececek bir sükûna ulaşırlar. Bu sükûn hâlinde bütün lezzetler cennetlikler, bütün elemeler de cehennemlikler için bir araya toplanır. Ebu'l-Huzeyl, bu sükûn nazarıyesini, Dehriyye fırkasının hareketin kıdemi ve sürekliliği görüşlerini çürütmek için geliştirmiştir.

Cevap: C

26. Ebû Mansûr el-Mâtürîdî'den itibaren Mâtürîdiyye kelâmcıları Allah'ın tekvin sıfatının naklî ve aklî delilleri üzerinde durmuşlar; Kur'an'da Cenâb-ı Hakk'ın gökleri ve yeri yoktan yarattığını, O'nun şekil verenlerin en güzeli ve yegâne gerçek yaratıcı olduğunu, yaratıcılığının kesintiye uğramadığını belirten âyetler yanında yaratmanın konusuna ve içeriğine değinerek her şeyin icat edilişini, tabiat düzeninin kurulup korunmasını, insanın, ona verilen nimet ve yeteneklerin, özellikle eşinin yaratılmasını anlatan âyetleri tekvin sıfatının naklî delilleri kabul etmişlerdir.

Cevap: E

27. • Şii geleneği içinde yer almakla birlikte Zeydiyye imâmet konusundaki görüşüyle diğer Şii fırkalarından ayrılmaktadır. İmâmet dinin ana prensiplerinden biri kabul edilir. Hz. Peygamber sağlığında imam tayin etmemiş, vasiyette bulunmamıştır.

• Resûlullah'tan sonra ümmetin en faziletlisi ve imâmete en lâyık olanı Ali b. Ebû Tâlib, ondan sonra da Hasan ve Hüseyin'dir.

• Zeydiler en üstün ve en erdemli kişi varken daha az faziletli kişinin imâmetini kabul ederler. Bu sebeple Zeydiyye'ye göre Ebû Bekir ile Ömer'in imâmetleri meşrurdur.

Cevap: D

28. Nizarilik: Dördüncü Alamut hâkimi Hasan Alâ Zikrihisselâm, 17 Ramazan 559 (8 Ağustos 1164) tarihinde kendisinin imam olduğunu, kıyamet diye isimlendirdiği yeni bir devrin başladığını, mistik hayatla bağdaşmadığı gerekçesiyle Şii fikhını ilga ettiğini, mensuplarını namaz, oruç ve diğer dinî vecibelerden menedip içkiyi helâl kıldığını ilân etti. Hasan Alâ Zikrihisselâm tarafından ilân edilen bu doktrine "kıyâmetü'l-kıyâmât" ismi verilmiştir.

Cevap: E

29. İmamilik: On iki imama uymayı imanın esası olarak görürler. Allah'ın seçtiği kullarına vahiy göndermesi lütfu açısından vacip olarak nitelendirmişlerdir. Hz. Ali ve çocuklarının nass ve tayin ile imam seçildiklerine inanırlar.
- Günümüzde İran'ın resmî mezhebi olarak bilinmektedirler.

Cevap: A

30. İbaziyye'nin görüşleri Mutezile mezhebi ile örtüşmektedir. Çünkü Mutezile'ye göre büyük günah işleyen bir kimse mümin kalamadığı gibi tam manasıyla da kafir olmuş sayılmaz. El menzile bey-nel menzileten prensibi yaklaşık olarak bu görüşle örtüşmektedir.

Cevap: B

31. Belencer Savaşı Hz. Osman Dönemi'nde, Yemame Savaşı Hz. Ebu Bekir Dönemi'nde olmuştur.

Cevap: E

32. İslâm'dan önce bazı Arap kabileleri arasında haram aylarda cereyan eden savaşırlara Ficar Savaşları ismi verilmiştir.

Cevap: A

33. Zâtü's-selasil Resûl-i Ekrem döneminde düşmanı yerinde etkisiz hâle getirerek Medine üzerine saldırma planından vazgeçirmek için düzenlenen seriyyelerden biridir. 8 yılının Cemâziyelâhîrinde (Ekim 629) vuku bulan bu seriyye bazı kaynaklarda gazve diye nitelendirilir (Vâkıdî, II, 769). Benî Cüzâm kabilesinin toprakları içinde bir su kaynağı olarak zikredilen, Vâdilkurâ bölgesine yakın bir mesafedeki Zâtü's-selâsil'in (Selâsil) etrafında Kudââ'nın kollarından Belî, Uzre ve Belkayn (Kayn) gibi Arap kabilelerinin ikamet ettiği belirtilmektedir. Hz. Peygamber Kudââ, Belî, Uzre, Belkayn, Âmile, Lahm, Cüzâm, Kelb ve Gassânî gibi kabilelerin bir araya gelip Medine'ye saldırmak için hazırlık yaptıklarını öğrenince bölgeye seriyye yollamaya karar verdi. Seriyye kumandanlığına da o sıralarda yeni Müslüman olan, askerî ve siyasî kabiliyetinin yanı sıra bilgisi ve cesaretiyle de bilinen Amr b. Âs'ı tayin etti. Beyaz sancak ve siyah bayrakla donatılan Amr b. Âs'ın emrine Âmir b. Rebîa, Suheyb b. Sinân, Saîd b. Zeyd, Sa'd b. Ebû Vakkâs, Üseyd b. Hudayr, Abbâd b. Bişr, Seleme b. Selâme ve Sa'd b. Ubâde gibi muhacir ve ensar ileri gelenlerinden meydana gelen 300 kişilik bir askerî birlik verdi.

Cevap: E

34. Câhiliye devrinde ve İslâmî dönemde Araplar arasında yaygın olan bir himaye müessesesidir. Civâr sözlükte "komşuluk" anlamındadır. "Komşu" demek olan câr kelimesi hem haksızlığa uğrayan kimseyi koruyanı, hem de ona sığınan şahsı ifade eder. Kur'ân-ı Kerîm'de, müşrikleri "Ben sizin yardımcınızım" (إِنِّي جَارٌ لَّكُمْ) diyerek Bedir Gazvesi'ne teşvik eden şeytanın yardım vaadi câr kelimesiyle anlatılmıştır (el-Enfâl 8/48).

Cevap: A

35. Peygambere Mureysi Gazvesi'nde Hz. Aişe eşlik etmişti. Dönüşte ordunun gece konakladığı bir yerde Hz. Aişe devesinden inip ihtiyacını gidermek için ordugahtan uzaklaştı, konaklama yerine dönerken inci kolyesini düşürdüğünü fark etti. Daha sonra tekrar geri dönüp kolyesini aramaya koyuldu. Hz. Aişe'nin gittiğini kimse bilmediği için orduya hareket emri verildi. Hz. Aişe ordugâhın kurulduğu yere döndüğünde kimseyi göremeyince, orda beklemeye koyuldu. Ordunun artçısı Safvan b-Muattal Hz. Aişe'yi görünce onu devesine bindirip orduya yetiştirdi. Abdullah b. Übey de bu gecikmeyi fırsat bilerek Hz. Aişe aleyhine iftira ve dedikodu başlattı.

Hz. Aişe savaştan döndükten sonra iftirayı duyunca bir ay kadar hasta yattı. Bu olayı öğrendiğinde çok üzüldü ve Peygamber'in de ondan şüphe duyması üzerine babasının evine döndü.

Nur suresiyle birlikte Hz. Aişe'nin suçsuzluğu ortaya çıkmış oldu.

Cevap: B

36. Allah'ın sadece Hz. Muhammed'e lütfettiği özellikleri ifade eden tabir ve bunları ele alan eserlerin ortak adına verilen isimdir. Soruda anlatılan kavram Hasaisu'n Nebi'dir.

Cevap: C

37. "Altın içinde altın" mânasına gelen zer-ender-zer tabiri, altını mat ve parlak tonlarda kullanmak suretiyle yapılan tezhiplere verilen isimdir. Desen zemininde mat, sap ve yapraklarda parlatılmış altın tercih edilir. Zerenderzerde aynı renk altın yerine sarı ve yeşil gibi iki renk altın da kullanılabilir. XVI. yüzyılda çok güzel örnekleri görülen zerenderzer tekniği, daha sonraki yüzyıllarda uğradığı kalite zaafını altın parıltılarıyla gizlemek kaygısıyla XIX. yüzyıla kadar tezhip sanatında kullanılmıştır.

Cevap: E

38. Dekoratif veya mimari amaçlarla duvarlara açılan, üç tarafı kapalı, bir tarafı açık küçük hücrelere verilen isim "Niş"tir.

Cevap: D

39. Sudur teorisinde, kainattaki her şeyin Tanrı'nın varlığından taşıdığı ve her şeyin özünün bir olduğu savunulur. Plotinus "birden bir çıkar" önermesiyle sudur teorisini ortaya atan ilk düşünür olmuştur. Ancak Aristoteles'in *Metafizik* adlı kitabında öne sürdüğü fikirler de bu teorinin gelişmesinde etkili olmuştur.

Cevap: B

40. Talimiyye, Sebeiyye, Babekiyye, Zenadika Batınilere verilen isimlerdendir. İbadiyye ise Haricilerin bir kolu olup günümüze kadar gelmiş ve hala varlığını devam ettiren önemli bir koldur.

Cevap: E

41. Sonradan meydana gelen, dolayısıyla yaratılmış olan şeye hadis, onun yaratıcısına da muhdis denir. Evren her şeyiyle sonradan meydana gelmiş hadis bir varlıktır. Buna göre her hadisin/sonradan olanın bir var edicisinin/ muhdisinin bulunması akli bir zorunluluktur. Hudus delili kelimcilerin delilidir.

İbrahim (a.s)'in Allah'ı araması ile ilgili ayetler hudus deliline örnektir.

Cevap: B

42. Soruda verilen bilgiler tanrı tasavvurlarından Deizme aittir. Deizm kavramı emekli tanrı anlayışı bağlamında özdeşleşmiştir.

CEVAP: A

43. İşlevselci Yaklaşım: Savunucuları: W. James, John Dewey, Angel

Zihin, bilinç ve davranışların işlevleri ile ilgilenmişlerdir. Bu yaklaşıma göre; zihnin işlevi çevreye uyum sağlamaktır.

Metodu ise 'içe bakış ve gözlem' dir.

Cevap: B

44. Parçada yer alan dinî tecrübe boyutu "Etki"dir. Dindarlık yaşantısı hem kişinin ve grubun dinî hayatını geliştirir ve hem de hayatın bütün alanlarında birtakım etkiler meydana getirir.

Cevap: A

45. Haris el-Muhasibi:

- İlk İslam psikoloğudur.
- İnsanın iç hayatını inceleyen bir bilgidir.
- Dinî davranışların değerini belirleyen şeyin "Niyet" olduğunu ifade eder.

Cevap: E

46. Soruda verilen dindarlık şekli kenarda dindarlıktır. Kenarda dindarlık; ihtiyaç hissedildiğinde yerine getirilen dindarlıktır.

Cevap: D

47. Soruda ele alınan eğitim kurumu Küttab'tır. Küttab; bazı İslâm ülkelerinde dinî ilkokullara verilen isimdir.

Cevap: C

48. Cer; eskiden medrese talebelerinin üç aylarda dinî hizmetlerde bulunmak ve halkı aydınlatmak için kasaba ve köylere gitmelerini ifade eden bir tabirdir.

Cevap: A

49. Karma; hem fiziksel hem de zihinsel her türlü eylemin sonuçlarının kaçınılmaz olduğunu ifade eder; düşündüğümüz her şey ya da yaptığımız her eylemin sonuçlarının, bizi bu yaşamımızda ya da sonraki yaşamımızda etkileyeceğini söyleyen bir kuraldır. Yani; gerçekleştirmiş olduğumuz, fiziksel ya da zihinsel her türlü eylemin etkilerini şu anki gerçek yaşam içinde görmesek bile, bir sonraki yaşamımızda bu etkiler mutlaka kendini gösterecektir.

Cevap: B

50. Katolik: Sayıca en fazla olan, kendilerini ana kilisenin devamı olarak gören, merkezi Roma'da bulunan Vatikan olan mezheptir.

Cevap: A